

Recenzija dr. Petra Kvaternika

Avtorja dr. Brigita Perše in prof. dr. Stipe Nimac OFM nam v pričujoči knjigi *krščanska skupnost na poti skozi Čas* približata zgodovino župnije skladno z zahtevami zgodovinske stroke, vendar jima zgolj podajanje golih zgodovinskih dejstev ni dovolj. Zgodovinska dejstva skušata vpeti čim bolj nazorno v splošni okvir obče cerkvene in splošne zgodovine, hkrati pa postaviti ta dejstva v prava medsebojna razmerja ter v okvir, ki ga v določeni dobi oblikujeta takratni čas in prostor. S tem hkrati pokažeta, kako pomembno je v zvezi s pastoralnimi vprašanji vedno obravnavati njihov kairološki vidik, mimo katerega po koncilu v sodobni pastoralni teologiji preprosto ne moremo.

Pomembno se zdi izpostaviti tudi premišljeno izbran naslov tega zgodovinskega dela. Običajno avtor z izbiro naslova svojega dela teži k temu, da bi pritegnil pozornost bralca že z naslovom in ga čim bolj celovito seznanil z vsebino knjige, ki jo ima ta v rokah. Tokrat je stvar videti nekoliko drugačna. Določeneje je nakazana vsebina knjige, torej da gre v njej za zgodovino župnije, šele v podnaslovu. Ta bralcu natančno pove, da knjiga vsebuje *zgodovinski prikaz nastajanja in razvoja župnij* in okoliščin, ki so temu dogajanju botrovale. Ko avtorja obravnavata splošna zgodovinska vprašanja, je mogoče zaznati, da imata kljub vsemu ves čas pred očmi predvsem slovensko narodno ozemlje. Prav tako na videz splošna družbena vprašanja motrita vedno tudi glede na odrešenjsko dogajanje v celotnem Božjem ljudstvu, v katerem se prepletata Božja milost in človeška dejavnost.

Da avtorja v zvezi z župnijo ne želita navajati zgolj faktografska dejstva, ampak prek teh pokazati tudi na teološko in antropološko dimenzijo celotnega zgodovinskega dogajanja, sta pokazala tudi z izbiro naslova temu svojemu delu, ki se glasi *Krščanska skupnost na poti skozi čas*. To pa je dejansko že teološka interpretacija tega dogajanja, katerega glavni avtor je Bog sam, S tem sta odprla prostor tudi za pravilno interpretacijo raznovrstnega človeškega prizadevanja za oblikovanje župnijskega življenja. Župnija tako postane prostor človeškega prizadevanja za uveljavitev resnice in pravice ter hkrati tudi prostor, v katerem Bog sam po svoji zamisli posega v to dogajanje ...

S tem, da v naslovu uporabita za župnijo izraz »krščanska skupnost« avtorja v bistvu razkrivata sedanjemu času najprimernejšo ekleziologijo, torej kako razumevati, kaj je danes Cerkev in kako na podlagi zgodovinske izkušnje tudi današnja župnija lahko uresniči svoje poslanstvo. Hkrati sta s tem določila izhodiščno točko, iz katere lahko usmerimo pravi pogled na župnijo skozi vso njeno zgodovino, ovrednotimo njen sedanji pomen in lahko vsaj zaslutimo tudi njene možnosti v prihodnosti.

Ko omenimo današnji čas, imamo v mislih čas po II, vaticanskem koncilu. Ta za Cerkev navaja različne primerjalne izraze (C 6). Ti posredno veljajo tudi za župnijo kot del vesoljne in krajevne Cerkve. Izraz, ki zadeva župnijo, zelo dobro povzema vse druge, je pojem krščanske skupnosti. Ta se v sedanjem času zelo pogosto uporablja, ker izpostavlja medsebojno povezanost vseh, ki ji pripadajo. Do koncila je bil teritorij prvenstveni zorni kot, s katerega se je opredeljevalo bistvo župnije, torej ozemlje, ki ga župnija pokriva in ga oskrbuje z zakramenti. Po koncilu je to opcijo skladno z novo

ekleziologijo zamenjal pojem skupnosti vernikov (ZCP, kan. 515) in zato danes župnije ne določa več prvenstveno neko določeno ozemlje, ampak kristjani, ki sebe doživljajo kot občestvo Jezusovih učencev.

Ko danes ocenjujemo pomen zadnjega koncila, vidimo kot enega najpomembnejših dosežkov predvsem njegovo prizadevanje, da bi na novo, sedanjemu času primerno, opredelil, kaj je Cerkev, kakšno je njeno poslanstvo in kakšen naj bo njen odnos do sveta. V dogmatični konstituciji *Lumen gentium* opredeljuje Cerkev kot znamenje in orodje za notranjo zvezo z Bogom in za edinost vsega človeškega rodu (C 1). S tem je zelo jasno opredeljeno bistvo Cerkve in njen namen. Njen odnos do sveta nujno izvira iz njenega poslanstva. To je odrešenje vsega stvarstva. Vse to v enaki meri velja seveda tudi za župnijo.

Omenili smo že, da koncil v dogmatični konstituciji navaja več prisposodob, ki so jih v različnih obdobjih cerkvene zgodovine najpogosteje uporabljali za Cerkev. Uporaba določene prisposodbe je vedno odsev in vidno znamenje tistih poudarkov, ki jih je v tistem času, kot odgovor na izzive tistega časa poudarjala teologija. Zadnji koncil tako skladno s sodobno teologijo med vsemi prisposodobami posebej izpostavlja Cerkev kot potujoče Božje ljudstvo (C 9-17),

Ko pričujoča knjiga že v naslovu Cerkev, in z njo tudi župnijo, imenuje »krščanska skupnost na poti«, s tem v bistvu nakaže tudi celotno koncilsko teologijo o Cerkvi oziroma o župniji. S tako izbiro naslova in podnaslova knjige avtorja zelo jasno napovesta vidik, pod katerim bosta obravnavala župnijo in spremljala njen razvoj, torej pod vidikom potovanja Cerkve, Božjega ljudstva skozi zgodovinska obdobja do današnjega dne. Zgodovina Cerkve je v bistvu en sam prikaz, kako je bil za prve krščanske skupnosti tedanji poganski svet resnično velik izziv, pred katerim kristjani niso bežali. Nasprotno, prav zato, ker je bil zanje tako velik izziv, so za njegovo odrešenje tisoči kristjanov z veseljem žrtvovali svoja življenja. Po drugi strani pa so v primerjavi s tedanjim splošnim načinom življenja krščanske skupnosti živele tako alternativno drugače, da so se pogani čudili in se mnogi z veseljem oprijemali novega nauka (Apd 5,12-16). Tudi vsa poznejša cerkvena zgodovina priča, da je bilo podobno tudi ves poznejši čas. Krščanske skupnosti so dobivale moč, da so sprejemale svet kot alternativo in bile tudi same alternativa svojim sodobnikom v glavnem prav z vsakdanjim sodelovanjem pri župnijskem življenju.

Vedno, ko je bila župnija tisto »znamenje in orodje« (C 1), ki je pomagalo vernikom dosežati ta cilj, je v največji meri izpolnjevala svoje temeljno poslanstvo. Če se danes govori, da je župnija v krizi, potem je v njej prav zato, ker današnjim krščanskim skupnostim ne pomaga v zadostni meri, da bi bile izziv za današnji svet. V krizi je zlasti tam, kjer današnje kristjane ne usposobi, da bi bili iz ljubezni do sveta pripravljeni vse svoje sile posvetili delu za njegovo odrešenje.

Pričujoča knjiga nam govori, da to velja za vsa posamezna zgodovinska obdobja in nas v tej luči opogumlja, da bi v današnji župniji odkrili vse tiste potenciale, ki so v njej danes še zakriti. Ti nam bodo na razpolago za naše sedanje soočenje s problemi Cerkve in sveta in z izzivi, ki jih bo prinesel prihodnji Čas.

prof. dr. Peter Kvalernik, Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta